

Het Havik broedseizoen 2017

Oss, Herperduin en Maashorst-Noord

Painting Raptor, Mariana del Hoyo, Cusco Peru

Verslagen controle rondes roofvogelinventarisatie

Berry Setton
Heesch 2017
Roofvogelwerkgroep Oss-Uden

Beste roofvogelaars,

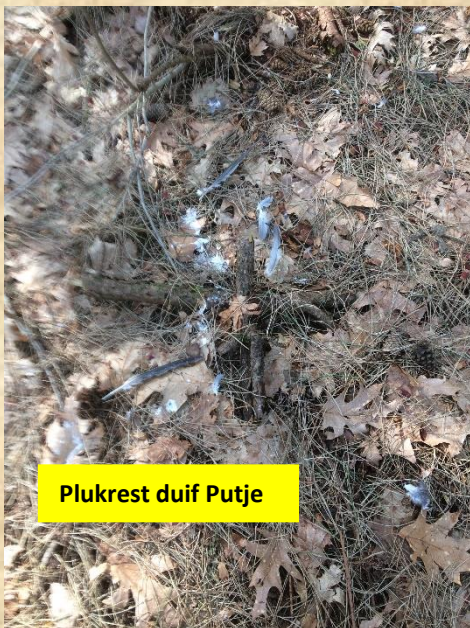
Het is prachtig voorjaarsweer, alles laat je er aandenken. De zon staat strakke aan de blauwe lucht, volop vogelgeluiden en uitschietende planten. Op het fietspad langs de Osseweg een pad die ik even overzet. Vandaag struin ik alleen Paul is op vakantie. Hieronder een korte samenvatting.

Havik HH10 De Stelt

Geen havik geluid en ook geen nest of verdere aanwijzingen. Hier kan ik hulp gebruiken van Paul. Volgende keer meer. Er is steeds meer activiteit in de kloostertuin. Wel meerdere zwevende buizerds in de lucht.

Pad op het Osse fietspad

Plukrest duif Putje

Havik HH1 Putje Oss

Hier kekkerd de havik als ik mijn fiets stal. Een prachtig nieuw nest hebben ze gebouwd, oude nest is uit de boom gewaaid. Plukrest van een duif.

Herperduin

Via de fietsbrug naar de Koepelweg.

Ik zie Nico Ettema met een groep studenten met een groot schepnet bij het natte gedeelte van de Rijsvennen lopen. De duim gaat omhoog.

Havik HH2 Koepelweg

Boven in de zon hoog in de boomtoppen een tiental zingende putters ook de boomkruiper en -klever laten zich goed horen. De havik begint te kekkeren als ik naar het grote nest loop in een lariks. Het is duidelijk al weer opgehoogd met verse takken.

Havik HH3 Zevenbergseweg

Heel voorzigt een aantal roepjes van de havik, nest ziet er goed uit. Ik zie een sperwer iets verder door wegvluchten als ik op de fiets zit. Veel vinken en verschillende staartmezen. De mezen zijn druk.

Havik HH4 Snippenjacht zuid

Hier wordt ik blij als ik het wijfje hoor. Vorig jaar niet gebroed maar nu kekkerend aanwezig, een goed teken. Jippie.

Havik HH5 Snippenjacht oost

Dit bijzondere nest op een zijtak is weer opgehoogd en zelfs een donsveertje aan de nestrand, geen geluid van de havik. Wel vind ik een duivenring en een veer van een bosuil onder de nestboom. Tijd om te lunchen in de zon. De meegebrachte couscoussalade van Lieneke smaakt extra lekker zo in het bos.

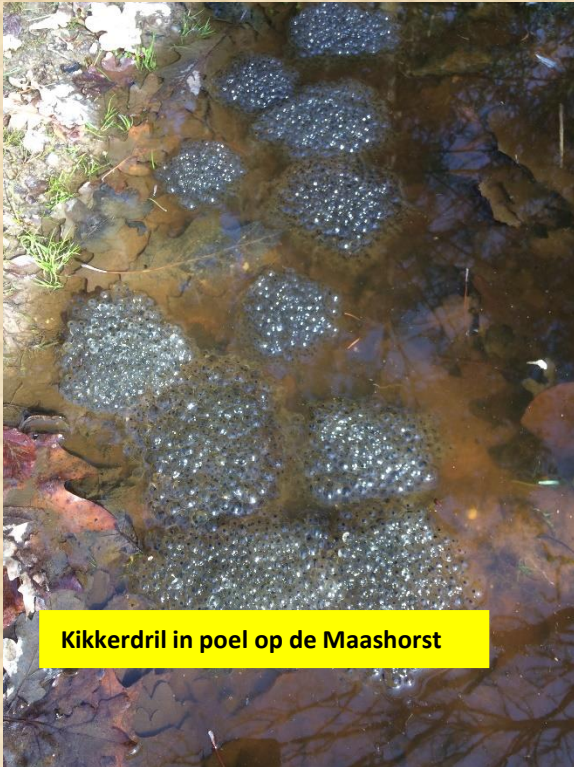
Taoussen op de Snippenjacht

Via het Ganzenven naar Maashorst- Noord

Havik HH9 Munse Heide Noordoosten

Het hoge nest (19 meter) in de spar heb ik zo gevonden. Moeilijk te volgen zo van de grond. Geen havik gehoord. Volgende keer maar weer of wachten tot de lange stokcamera van Arno zicht geeft over de nest inhoud. Veel spechten hoor ik hier ik zie een wat kleinere .... was het een middelste bonte specht?

Kikkerdril in poel op de Maashorst

Raaf Kanonsberg

De raaf laat kort van zich horen als ik op de zandpad langs het nestbosje fiets. Midden op het heideveld zit de klapekster hoog in een berk. Voor de plaatselijke havik(HH12) wacht ik op de gegevens van Marjo. Dat geldt ook voor de havik(HH11) Ganzenven en Voskampweg(HH8).

Havik H21 Hooge Vorssel

Ik probeer mijn irritatie niet toe te laten. Ik kies ervoor om optimistisch te zijn, dat voelt beter. De toegangsweg door het bos naar het in aanbouw zijnde hotel is verbreed en verhard, ze krijgen het toch weer voor elkaar. De havik man zie ik hoog boven het nest cirkelen samen met een buizerd. Later in het dorp spreek ik Ank die het nest goed in de gaten houdt en er bijna dagelijks komt. Zij zag het havik vrouwtje vanmorgen bij het nest zitten. De volgende keer maak ik een foto. Voorlopig dus geen probleem.

Bijzondere waarneming

Op een poel zag ik dit rode spul. Ik wist niet wat het was, dit antwoord kreeg ik van Nico Ettema. Al weer wat geleerd. *De natuur is zelf voor de geest. (Adri de Groot)*

De rode poel ligt op de Munse heide en de rode kleur word veroorzaakt door **rood bloeiende blauwalg**. Dit komt door de Schotse hooglanders, die daar wegens de warmte in de poel staan poepen en piezen.

Tot volgende keer,
Berry

Beste roofvogelaars,

Vandaag bezoeken we het bosgebied met de bij ons bekende negen havik territoriums in Oss-Herperduin en Maashorst-Noord. Het is een geheel ander gebied dan het open agrarisch gebied van Bernheze. Wat te denken aan de vogelgeluiden die in dit jaargetij alleen maar meer in aantal worden. Wij hadden vandaag veel nieuwe en bijzondere vogelsoorten: goudvink, kruisbek, boomleeuwerik, boompieper, gekraagde roodstaart, fitis, zwarte mees, zwartkop, kleine bonte specht en boerenzwaluw. En dan noem ik alleen de bijzondere vogelsoorten en de nieuwkomers, maar we genieten ook van een zingende grote lijster en de drukke boomklever. De haviken zitten op het nest en zijn stil in deze tijd. Bij de meeste nesten hangen donsveertjes aan de rand. Het is de tijd om ruiveren te verzamelen en plukresten te determineren (Rob Bijlsma wil alles op de nestkaarten). Maar als we te lang in het territorium zijn alarmeert nu het havik mannetje, het kekkeren klinkt minder hard dan dat van het vrouwtje

Korte samenvatting van vandaag:

Van de negen havik paren zeker zes broedend en twee nog onduidelijk. De havik van de Kanonsberg is nog niet terug gevonden misschien heeft dat hier te maken met de Raven.

Havik HH10 De Stelt

We gaan vandaag met toestemming van de "tuinman" in de kloostertuin zoeken naar het haviksnest. Twee weken geleden heeft Paul de havik boven het voormalig klooster zien vliegen. Het oude nest is van de winter uit de boom gewaaid. We zoeken een nieuw nest en vinden het vrij snel tegen over de groentetuin. Een mooi groot nest in een Corsicaanse den. Ook vinden we een ruiveer (HP2). We hebben daarna een leuk gesprek met de tuinman Jan van Tiel. We zijn blij dat ze er zit en jullie zijn hier welkom.

Prooi plukrest konijn op "de stelt"

Prooi plukrest houtduif op "de Stelt"

Havik HH1 Putje Oss

Ook hier veel verse plukresten vooral houtduif. Het mannetje alarmeert. We twijfelen nog even welk van de twee nesten er gebruikt wordt.

Havik HH2 Koepelweg

Hier horen en zien we de gekraagde roodstaart, de havik is stil. Wat is dit een groot nest geworden in de lariks. Weer geen ruiveren ook al zoeken we in een grote cirkel rondom het nest.

Havik HH3 Zevenbergseweg

Hier zien we het vrouwtje op het nest ze beweegt met haar staart. Enkele donsveertjes aan de rand. Ook zij is niet scheutig met ruiveren, wij vinden ze niet.

Havik HH4 Snippenjacht zuid

Ik was de vorige keer blij toen ze alarmeerde nu zien we een staart over de nestrand. Ik denk wel het oudste havik vrouwtje van Herperduin. We vinden twee ruiveren en een plukrest van houtduif.

Op het bankje eten we een boterham en genieten van twee in de lucht hangende boomleeuweriken.

Havik HH5 Snippenjacht oost

Aan het nest op de zijtak hangen donsveren maar ook een ruiveer die wij graag hadden gehad. Onder het nest veren van een bosuil. Licht kekkeren gehoord van het mannetje.

Havik HH11 Ganzenven

Het nest dat vorig jaar werd gebruikt is uit de nestboom gewaaid. Wij vermoeden dat ze weer naar haar oude vertrouwde nest is gegaan. Dat zich hoog(19 meter) in een Corsicaanse den bevindt. Hier kan Arno ons helpen met de stokcamera. Of we wachten dat er jongen zijn(one hundred and eighty for Marjo)

Havik HH9 Munsche heide Noordoosten

Ook hier een nest dat op 19 m hoogte zit, werk voor Arno.

Havik HH8 Munsche Heide

Drie weken geleden nog geen bruikbaar nest in dit lariksbosje maar nu een nieuw nest. De havik laat zich horen. We vinden een ruiveer. Belangrijk omdat we vermoeden dat ze weer terug is. Twee jaar had ze een nest aan de Voskampweg.

Raaf Kanonsberg

De ravenjongen horen we als we de over zandweg fietsen. Ook zien we een van de ouders. Geen klapekster meer op de heide.

Sperwer Kanonsberg

We zien een mooi nestje maar het is nog vroeg.

Havik HH12 Kanonsberg

We treffen Marjo die net naar haar havik komt kijken. Samen zoeken we bij het oude nest maar daar geen ophoging of dons. Een aanliggend bosje doorgelopen maar geen nest gevonden. Wordt vervolgd.

Sperwer Hooge Vorssel

Op de weg naar huis nog even bij de sperwer langs. Vorig jaar mislukt en een dood mannetje onder het nest gevonden. Keuze uit drie mooie nestjes, afwachten wat er hier dit jaar gebeurd.

Tot volgende keer,
Berry

Met dit mooie zonnige lente weer is het tijd voor een feestje.

Beste roofvogelaars,

Korte samenvatting van vandaag:

Van de negen havik paren zeker zes broedend en twee nog onduidelijk. De havik van de Kanonsberg is nog niet terug gevonden misschien heeft dat hier te maken met de Raven.

Havik HH11 Ganzenven

Havik HH9 Munsche heide Noordoosten

Havik HH8 Munsche Heide

Raaf Kanonsberg

Havik HH12 Kanonsberg

Sperwer Hooge Vorssel

Van een goed compliment kan men wel twee maanden leven.

Neem het tempo aan van de natuur.
Haar geheim is geduld.

Tot volgende keer,
Berry

Richten met de stokcamera op de haviksnesten

Beste roofvogelaars,

We zijn al weer een aantal keren op pad geweest en nu dan eindelijk een verslag van deze tochten. Het is te mooi weer om binnen achter de computer te zitten! En trouwens geen tijd te verliezen want de maand mei is een drukke tijd om vogels te inventariseren.

Korte samenvatting van de havik controlerondes mei

We zijn na onze geweldig mooie vogelreis naar Georgië al weer snel op pad geweest, jullie houden een fotopresentatie te goed. Bij voldoende belangstelling kunnen we een avond organiseren.

Het voorjaar van 2017 was koud en we waren dus wel benieuwd hoe de haviken hier mee om gingen. Het volksweerkundig gezegde kwam meer dan uit. Voor de IJsheiligen, de periode van 11 tot en met 15 mei, er nog steeds nachtvorst mogelijk is. Op veel plaatsen zijn de vruchten van de fruitbomen bevroren en waren de prille blaadjes aan de net uitgelopen bomen en struiken bevroren. De maand april was koud veel jongen koolmezen werden niet groot, een te kort aan voedsel / rupjes. Ze waren er niet/of niet voldoende. Toch zien we dons aan de nestranden van de haviksnesten. Wellicht was er wat uitstel door deze omstandigheden en werden er wat later eieren gelegd. Een enkel paar startte eind maart maar vooral de eerste dagen van april werden er gewoon eieren gelegd. De eieren worden goed warm gehouden door de broedende havik vrouwtjes. En met succes zoals jullie verderop kunnen lezen en zien op de foto's. Met dit warme weer(eind mei) zit het vrouwtje niet op de donsjongen maar op de rand van het nest in hun nabijheid. Waakzaam kijkt ze om zich heen, wanneer krijg je dat beeld zo langdurend te zien? We kwamen het tegen en genieten van die momenten, dit is de "kers op de taart" van al onze inspanningen. De donsjes in het nest liggen op apegapen, dus moest ik goed kijken op de filmbeelden of ze wel echt leefden. Er waren eerst twee verkenningsronden(17+18 mei) nodig om de succesvolle nesten in kaart te brengen voor we ze gingen bezoeken met de stokcamera, we willen dan geen tijd verliezen en zo kort mogelijke storen. Er waren op veel plaatsen al poepjes onder de nestboom. We gaan dit jaar wat vroeger en hopen zo ook de jongen en eventuele eieren (niet of nog niet uitgekomen eieren) in beeld te krijgen. Hiervoor hadden we drie dagen nodig om de twee onderzoeksgebieden: Bernheze en Oss, Herperduin en Maashorst te bezoeken met de camera. **Alles samengevat in dit verslag.**

Op 25 mei Hemelvaartsdag s'middags zijn we met de stokcamera voor het eerst op pad nu samen met Arno van Eggelen. De van te voren uitgezette route bevat 7 havik territoriums. De Haviken van: Koepelweg Berghem, Zevenbergseweg Berghem, Putje Oss, Munsche heide Noordoosten Maashorst. Dan naar Vorstenbosch en Nistelrode om in Heesch op de Golfbaan te eindigen. Het haviksnest in een hoge spar aan de Munsche Heide Noordoost op de Maashorst is te hoog gebouwd (25 meter) voor onze stokcamera. Dus geen beelden.

We mogen de stokcamera een tijdje lenen zodat we de andere nesten zelf kunnen bekijken. Na een korte instructie zal dat wel lukken denkt Arno! Paul en ik zijn daarna nog tweemaal op pad geweest en wonder boven wonder met bruikbare filmbeelden thuisgekomen. Het kostte ons veel moeite, maar vooral kracht om de lange stok (+/- 20 meter) met camera te richten en omhoog te houden.

Op 29 mei zijn Paul en ik alleen met de stokcamera op pad voor 7 havik territoriums. En op 1 juni zijn we voor de laatste 6 havik territoriums op pad geweest. We nemen op die route ook nog even een buizerd bij

“de Klotbeek” in Heeswijk-Dinther en de torenvalk in “de Bleeken” te Loosbroek mee. Alle havikgegevens samengevat in een tabel per onderzoeksgebied.

Roofvogel inventarisatie Bernheze 2017							
bezoek datum	nest locatie	legdatum +/- 2dg	aantal eieren	aantal jongen	leeftijd jongen	nesthoogte (m)	soortboom
29-5-2017	Wolvenbos	10-apr	3 stuks	3 stuks	10 dagen	15 mtr	grove den
29-5-2017	de Wielen Heesch	gestopt					
29-5-2017	Rauwe Heide Nistelrode	onbekend niet gevonden					
25-5-2017	Zweefvliegveld Nistelrode	8-apr	3 stuks	3 stuks	10 dagen	19 mtr	lariks
1-6-2017	Klotbeek Dinther	10-apr	4 stuks	4 stuks	10 dagen	13 mtr	grove den
29-5-2017	Heibloemsedijk Heeswijk	5-apr	4 stuks	4 stuks	15 dagen	9 mtr	grove den
25-5-2017	Berkt Heesch	onbekend niet gevonden					
29-5-2017	Jonkerbos Loosbroek	1-apr	3 stuks	3 stuks	20 dagen	11 mtr	grove den
29-5-2017	Wildhorst Dinther	5-apr	3 stuks	3 stuks	15 dagen	12 mtr	grove den
25-5-2017	Hooge Vorssel	28-mrt	4 stuks	4 stuks	25 dagen	13 mtr	grove den
25-5-2017	Nistelrodesedijk Vorstenbosch	10-apr	2 stuks	2 stuks	10 dagen	12 mtr	grove den

Roofvogel inventarisatie Oss Herperduin en Maashorst Noord 2017							
bezoek datum	nest locatie	legdatum +/- 2dg	aantal eieren	aantal jongen	leeftijd jongen	nesthoogte (m)	soortboom
29-5-2017	de Stelt Oss	1-apr	4 stuks	4 stuks	20 dagen	10 mtr	grove den
1-6-2017	het Putje Oss	10-apr	3 stuks	3 stuks	10 dagen	12 mtr	grove den
25-5-2017	Koepelweg Herperduin	8-apr	3 stuks	3 stuks	10 dagen	19 mtr	lariks
25-5-2017	Zevenbergseweg Herperduin	1-apr	3 stuks	3 stuks	20 dagen	13 mtr	lariks
1-6-2017	Snippenjacht Zuid Herperduin	8-apr	3 stuks	3 stuks	10 dagen	23 mtr	lariks
1-6-2017	Snippenjacht Oost Herperduin	onbekend niet gevonden					
1-6-2017	Ganzenven Herperduin	onbekend niet gevonden					
1-6-2017	Munsche Heide Noordoosten	1-apr	3 stuks	3 stuks	20 dagen	16 mtr	lariks
1-6-2017	Kanonsberg Maashorst-Noord	onbekend niet gevonden					

Hieronder volgen enkele nestbeelden.

Nest op 19mtr met drie donsjongen Koepelweg Berghem

De oudste 4 haviksjongen Hooge Vorssel golfbaan Nistelrode

Om aan te geven dat je snel op het verkeerde been wordt gezet. Deze onderstaande twee foto's van het zelfde nest van 't Putje Oss. 8 dagen verschil in opname. Zie ook de verse nestbekleding. Dennennaalden tegen de parasieten worden regelmatig vers aangevoerd. Een havik houdt zijn nest netjes oude prooiresten worden afgevoerd.

Nestbeeld 25 mei Putje Oss, 2 donsjongen en 2 eieren!
Waarschijnlijk 1 ei en 1 lege eierdop.

Nestbeeld 1 juni Putje Oss, 3 donsjongen lekker luiierend.

Nestbeeld 29 mei Jonkerbos Loosbroek. We zijn niet altijd welkom.

Nestbeeld 29 mei Vierling in de Kloostertuin "de Stelt" Oss

Nestbeeld 29 mei 4 donsjongen Heibloemsedijk Heeswijk

Nestbeeld 1 juni 4 donsjongen Klotbeek Heeswijk-Dinther

En zo zien ze ons van boven!
Oo... die twee weer.

Gegevens stokcamera:
Gewicht uitschuifbare stok = 6,5 kg
Lengte stok ingeschoven = 1,7 meter
Lengte stok uitgeschoven = 21 meter
HD camera Hero3, Zender Boscam BOS G20
Display Wireless receiver DVR

Het volgende verslag zal gaan over de aangevoerde prooien. En het aantal uitgevlogen takkelingen. Deze gegevens worden overgenomen op de nestkaarten en opgestuurd naar het Sovon.

Groet, Berry

13 juni, Oss Herperduin en Maashorst

In de voormalige kloostertuin op de Stelt heb ik weer een leuk gesprek met bewoners en begeleiders. Het haviksnest wordt goed bijgehouden leuk die betrokkenheid die je hier voelt. Er zitten twee takkelingen naast het nest en één donskop op het nest. Zie foto.

Bij het Putje Oss nog donsjes in het nest, ze hebben net eten gekregen dus het is een drukte daarboven.

Aan de Koepelweg in het hoge nest in een lariks zie ik twee donsjes bewegen, nog een keer terug komen om de takkelingen te tellen. Dat geldt voor alle donsjes, moeilijk tellen zo zonder stokcamera.

De havik aan de Zevenbergseweg is een echte duivenspecialist. Ik tel zo vijf postduiven ringen. Zie foto.

Twee van de drie takkelingen(35dg oud) Zevenbergseweg Oss

Postduivenringen sommige nog in de braakbal

Ook het hoge nest op de Snippenjacht is niets te zien, wel een poepcirkel. Het zijn ook nog donsjes die in de nestkom liggen. Het vrouwtje zit in haar uitkijkboom een geringde Amerikaanse eik. Hier hoor ik de goudvink roepen. Het tweede nest noordelijk is dit jaar niet in gebruik.

Bij het Ganzenven is het stil geen activiteit waargenomen, toch vind ik nog een ruiveer(hp2) van het havik vrouwtje.

14 juni Nistelrode

Eerst zoeken naar een nest in De Wielen in Heesch. Geen actie hier dit jaar.

Vandaag met de stokcamera in het nest gekeken Rauwe Heide te Nistelrode, verrassend er zit maar één donsjong op het nest. Het waakzaam vrouwtje laat al snel van zich horen. Wat een geweldig nuttig werktuig deze stokcamera. Bij de Golfbaan hebben de vier jongen het nest verlaten ik hoor ze in de buurt roepen. Opvallend dit broedseizoen zijn de verschillen in leeftijd van de jongen. Sommige zijn toch later gestart met de eileg.

één donsjong op het nest Rauwe Heide Nistelrode

De voorlopige gegevens van de twee onderzoeksgebieden samengevat in een tabel.

Roofvogel inventarisatie Bernheze 2017

bezoek datum	nest locatie	legdatum +/- 2dg	aantal jongen	leeftijd jongen	prooien
nog niet	Wolvenbos	8-apr	3 stuks	30 dagen	onbekend
12-6-2017	de Wielen Heesch	gestopt			geen
12/14-6-2017	Rauwe Heide Nistelrode	20-apr	1 stuks	15 dagen	duif,zw.kraai
12-6-2017	Zweefvliegveld Nistelrode	2-apr	3 stuks	35 dagen	duif,gbs, mees, groenling
12-6-2017	Klotbeek Dinther	2-apr	3/4 stuks	35 dagen	duif, merel, zw.kraai
12-6-2017	Heibloemsedijk Heeswijk	2-apr	3/4 stuks	35 dagen	duif,spreeuw,vink
nog niet	Berkt Heesch	onbekend			onbekend
12-6-2017	Jonkerbos Loosbroek	2-apr	3 stuks	35 dagen	duif, eend,gbs
12-6-2017	Wildhorst Dinther	2-apr	3 stuks	15 dagen	duif,zw.kraai,postduif,kip,gbs
14-6-2017	Hooge Vorssel	28-mrt	4 stuks	uitgevlogen	duif,gbs, zw.kraai
12-6-2017	Nistelrodesedijk Vorstenbosch	8-apr	2 stuks	30 dagen	duif, zangvogel

Roofvogel inventarisatie Oss Herperduin en Maashorst Noord 2017

bezoek datum	nest locatie	legdatum +/- 2dg	aantal jongen	leeftijd jongen	prooien
13-6-2017	de Stelt Oss	2-apr	3 stuks	35 dagen	duif,zw.kraai,postduif,gs
13-6-2017	het Putje Oss	15-apr	3 stuks	20 dagen	duif,merel
13-6-2017	Koepelweg Herperduin	8-apr	3 stuks	30 dagen	duif,zw.kraai
13-6-2017	Zevenbergseweg Herperduin	2-apr	3 stuks	35 dagen	duif,gs, mees,groenling
13-6-2017	Snippenjacht Zuid Herperduin	8-apr	3 stuks	30 dagen	duif, merel, zw.kraai
13-6-2017	Snippenjacht Oost Herperduin	onbekend			
13-6-2017	Ganzenven Herperduin	onbekend			ruiveer gevonden
nog niet	Munsche Heide Noordoosten	onbekend			
nog niet	Kanonsberg Maashorst-Noord	onbekend			

Vandaag mijn eerste teek opgelopen. Maar thuis optijd vakkundig verwijderd met de tekenlepel. Zo, dat was het weer in vogelvlucht. Nog te bezoeken territoriums:

Munse Heide Maashorst, Wolvenbos Loosbroek en landgoed De Berkt in Heesch.

Kom tijd te kort!

Spreuk van de dag:

Je bent er misschien nog niet helemaal, maar je bent wel weer een stukje dichterbij dan gisteren.

Volgende keer het laatste havik roofvogelverslag van 2017 “de nacontrole”.

Groet,
Berry

